

Выходитъ во Львовѣ що Середы
и Суботы (кромѣ рускихъ сантъ) о
4-й годинѣ по полуночи.

Редакція и администрація підъ
ч. 15 підъ Маріїцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ пред-
платниківъ уряджена въ друкарні
Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на
1-мъ поверхі).

Всѣ листы, посылки и рекламація
надлежать пересыпать підъ адресою:
редакція и администрація „Дѣло“
ч. 15 підъ Маріїцкій.

Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочало-
ся четверте чвертьрочче, тоже про-
сими о скоре надосланье предплаты
и виробленіе всѣхъ залегостей.

Кожному ВН. Предплатителеві по-
днона опасція, доки предлатити а взглядно,
якъ у него залегости.

Слѣдуюче число вищемо вже толь-
ко тымъ нашимъ ВП. Предплатни-
камъ, которымъ предплата єще не
скончилася.

Галицьке товариство господарське.

II.

(Екзекуція податківъ. Повѣльності рад-
иць. Образки секвестраторовъ по-
датковихъ. Ухвалы загальнаго збору.)

Одною зъ найважливішихъ спрагъ,
обговорюючихъ на загальнихъ зборахъ
гал. товариства господарського, була спра-
ва екзекуції податківъ. Вже не
разъ обговорено въ часописахъ теми
сторони екзекуції податківъ. Єсть се,
можна сказати, по при банківській и при-
ватній лінії одна зъ найголовнійшихъ
принципівъ, задля которыхъ матеріальний
безъ нашого селянства що разъ обльше
подрывається, тоже східовалобы вѣма си-
льна старання, щоби туго таємъ наглачу-
сараму якъ найскоріше полагоджено. Въ
иступції проф. дра Билінського пред-
ставивъ туго спрагу на загальнихъ збо-
разъ господарського товариства С. Гензель
и простороннімъ и основнімъ рефератѣ.
Центральний комітетъ господарського то-
вариства отнісився до поставленыхъ радъ
съ прошеніемъ, щоби збирали факта о
надужитихъ при екзекуції податківъ.
Ізъ виду зъ спрагодання референта, ра-
ди поставленій не дуже поспішилися съ
тимъ робити и толькі приватні особи и
шель бѣдільни господарського товариства
попадали до центрального комітету
спрагодання, котрій наглачно показували,
якъ недійні надужити діються у наслѣдъ
сторони приватнихъ секвестраторівъ и
якъ несправедливо устроена.

гал. цѣла система екзекуції податківъ.
Податкові уряди поручають екзекуцію
податківъ людямъ, которыхъ можна смі-
ло зачислити до шумовинъ нашої со-
спільноти. Податковими секвестраторами
настановлюються у наслѣдъ аномально або по-
кутній писарі, знаній підъ призвішкомъ
„папокъ“, або отпущени (демисіонованій),
якже не безъ провини, урядники —
отже люди, котримъ вже сама ихъ осо-
биста квалифікація надає дуже темне
пітино що до ихъ совѣтності, справедли-
вості и безънтересовитості. Тоже въ не-
дію, що они стали пострахомъ для на-
шихъ людей. Секвестратори не мають
ніжкої плати и жіють толькі въ ділтъ,
(оплачуванихъ, черезъ екзекуціонихъ),
котрій денно могутъ винесити 2, 3 до 3½
ар. Оттутъ і ключка, котрої хапаються
секвестратори. Щоби побольшити свій
дохдь и порахувати собѣ спорі ділтъ
денно по 36—40 ар. або інакше сказавши,
щоби надерті лінка въ нашихъ бѣдныхъ
селинъ, скілько вѣза, секвестратори за-
вадять одного дні до такихъ громадъ,
где мають перепровадити колька секве-
страдій наришъ. Хоть за одинъ день за-
граблять они вѣхъ довжниківъ податко-
вихъ одної громади, але мимо того
рахують собѣ ділтъ за 10, 15, 20 або і
30 днівъ. Се имъ ничего не складається, бо
ділтъ платить екзекуційні селині, они
такимъ способомъ набивають сотками свои
бездні кишень, а урядъ въ тое не
вглідає, бо що ему до того того, чи се-
квестраторъ стигне въ селинъ ділъ або
три сотки бѣльше, его дѣло, щоби пода-
точъ бути заплаченій, а взглядно ви-
екзований. Коли секвестраторъ має въ
якій громадѣ бѣдільного контрибуента
стигнути колька податковихъ залегостей,
то іде напередъ до него, а оттакъ и до
другихъ замігаючихъ съ податками и
стигає бѣдільнихъ по колька десетъ крейца-
рій якъ надеждити секвестратцію. Тымъ
чиномъ збирає собѣ денно по коль-
ка десетъ, а були случаї що и по 100 ар.
За тое залегла надеждити податкова о-
стасенія нестягненою. Черезъ якійсь часъ

новъ, появившися секвестраторъ изъ сель и
обвѣщає, що тепер буде стигати залеглі
податки. Оттеперь починається така правди-
ва грабіжка. Секвестраторъ грабить все,
що ему попаде въ хату и на обійтю
підъ руки: кури, яйця, кожухи, верет-
ти, вбіже и т. д. Словомъ, все живе и
мертве підпадає грабіжній руці секве-
стратора. Людиплачуть за своїмъ до-
бромъ, якъ бы якій огонь спалити на ихъ
хаты, а коли покінчиться сей „татарський
нападъ“, славятъ Господа, що лихо про-
минуло та потѣшається, що бодай тепер
будуть спокойній, що вже податокъ за-
плаченій и ихъ не будуть бѣльше гра-
бити. Але горе, по якому часъ вонь по-
явилася секвестраторъ и відъїде ограбле-
нимъ людямъ, що все дотеперь загра-
блена піділо до кишень секвестраторскої,
а тепер треба заплатити підъ залеглій по-
датокъ и процента и нові кошти екзеку-
ції. И напово починається грабіжка. А тре-
ба знати, ікъ грабите, ікъ людека пра-
ци за бояцій іде въ чужі руки незнати по
якій цінѣ и по якому праву! Зъ помежи
численнихъ фактівъ наведено лише одинъ
случай. Въ одній мѣстечкові секвестрато-
ръ побирає черезъ три мѣсяці денно
по 4 ар. ділтъ, потому а лицитуває весь
рухомий макотокъ податковихъ довжни-
ківъ, а остаточно показалося, що сума въ
алицитованихъ грабежень не вистарчila
найти на покриття секвестраторскої на-
леждити, іку собї вирахувавъ секве-
страторъ! Очевидно держаний скарбъ
не одержавъ ни крейцара на заплату за
залегліхъ податківъ — і такъ весь ру-
хомий макотокъ колька десетъ громадъ
господарівъ пішовъ до кишень секвестратора.
До сего треба єще додати, що такій се-
квестраторъ захваниши до села не толькож
черезъ цѣль чистої громади себе
годувати и силою свого урядового харак-
теру какіе авычайно пойтови або присіж-
ному виберати для себе всякій потрібний
харчъ: кури, сыръ, молоко, яйца, вѣ-
ликія омасту, хлібъ, и т. п., такъ, що не
толькож їхъ прожитокъ на селі ничего не
коштує, але бѣділь єще до дому навесе въ

села всякої всячини. Тоже ясна рѣчъ,
що така посада секвестратора єсть вигод-
ною синекурою, въ короткій часъ кош-
томъ бѣднихъ людей поизбивати свои ке-
шень и зробити макотокъ. Але жъ въ дру-
гої сторони не ма дивниць, що такій се-
квестраторъ являється въ отчѣ народу
страшними панками, противъ котрьхъ
не ма щікого права в суду та пакон о-
борони. При тымъ треба єще памітати,
що наші селинне зади браку просіфти
часто дознають великої кризи въ ви-
мѣрѣ податківъ и належдитості. Що до
належдитості, то самъ урядъ податковий
часто обчисляє надмѣрні належдитості,
противъ тога селининъ, не знають не то
привисить о скарбовихъ належдитостяхъ,
але і самого письма, не може собї пора-
дити и дорогою рекурсу виїздити обни-
женія надмѣрно обчисленої належдитості.
Що до податківъ, то особливо при спро-
дажі частій газдівства пр. одного, двохъ
моргівъ, занедбуг спродаючі виїздити
іль податковомъ урядѣ переписанье по-
датку бѣдільного грунту на нового
власника, а черезъ таке занедбанье ви-
ходить, що податковий урядъ стигає бѣділь
підъ податковомъ на імѧ не посѣдає.

Загальний збіръ господарського то-
вариства виїдухавши спрагодання рефе-
рента приніз, постанене внесеніе, щоби
виїздити у правительства внесеніе дотепе-
рѣшної системи приватнихъ секвестрато-
рівъ и щоби стиганье податковихъ зале-
гостей бѣдільної бѣділью підъ строгою контролею
власниківъ, черезъ правительство
іменованыхъ урядниківъ секвестратій-
нихъ. Якъ небудь сей спосіб поданий
галицькимъ товариствомъ може устрои-
ти такій численній дотеперѣшній надужи-
ти, то однакож не видаєсі бѣділь імѧ
своїмъ рациональнимъ, такъ ікъ бѣділь у-
держує на дальніе коштовності стигані
податківъ, черезъ що очевидно податкові
тигари збільшуються, а не зменшуються.
Чи не будобы бѣдільніше іменувати

за прости. До него долгтили івести, що
по другихъ селахъ ставлять новій, про-
сторій школи сть великими окнами и раз-
ширеніями срѣтницами для професора. И
ему забаглоє мати таку школу. То вѣ-
тви, то присяжному, то падворцѣ школи
часто нагадували бѣділь, що школа стара,
за мала и не пригожа для голоціткої
громади. Але и вйтъ и присяжний и
падворец хотіть потакували, та все таки
мовь бы то й не розумѣли, до чого йде
рѣчъ.

Одного дні якось въ полуночи при-
бѣгъ до п. Семена арендаръ Мошко. Онъ
сталъ смиреннько коло порога и поклони-
вшиши виїзнико здіймавши ярмурку. Се-
буль зналъ великої почесті, якъ отдававъ
Мошко лише великимъ панамъ.

Verzeihen Herr Professorъ, почавъ
богомъ стероцінами словами, „я
боює ступити на нашу порогъ. Менѣ
адаєт, що тутъ мешкає самъ ясний панъ,
такъ тутъ все бліщить и пахне“.

„Ну, щомъ, тамъ чувати, пане арен-
дарю? — спытавъ весело п. Семена.“

„Для вѣсії все добре, ай ікъ добре!
Ікъ и буь минувшого тиждня въ Ко-
ртихахъ, панючини все толькож розштукували
мене за вѣсії. И имъ таке наговорили,
що имъ ажъ серце затѣхдало. Вы знаете,
пане професоръ, що я вінъ приговорити
ікъ масломъ помастити?“

„Щожъ тамъ дѣєся, що паньство
Гулайпольській?“

„Що тамъ може дѣятися? Панъ Гу-
лайпольській коло господарства, а панни
іудити, страхъ, ікъ іудити. Якъ они
бы ради вѣстя побачити, съ вами нат-
шитися. Чомъ ви коли не виборетесь до
нихъ въ гостину? Каждутъ жесь: панъ
коваль клепле, поки же лізо тепло. Чи
ви ви хочете, щоби вамъ летѣли печній
голубцѣ?“

„А якъ же мѣркувши, Мошку, чи
можна мати тамъ приступъ?“

„Чи можна мати приступъ? Гер-
єсте! Чому не можна мати приступъ?
Якъ тамъ може мати приступъ панъ поч-
таръ и панъ економъ въ Мотильцѣ и
панъ канцеляста въ нашого бѣдільку,
чому тамъ не має мати приступу панъ
професоръ въ Голошти — панъ професоръ
въ Голошти, що то й цѣла громада и
самъ панъ Бжушковський повідомає, що въ
него все бліщить, бренчить и сибітися
ікъ листерку?“

„А панъ Гулайпольській?“

„Що панъ Гулайпольській! Що ему
до чужого серця? Онъ бы ради мати
клопотъ въ головы. То не толькож у хло-
півъ, але и у інвідівъ кажутъ: баба въ
вові, конікъ леніше. А ікъ що дѣї бабы!
Знаете, пане професоръ, то вже не пер-
ший рокъ тамъ вознича. Шелестъ и ще-

лестъ и гоєтъ въ дверь и гоєтъ въ дво-
ра, и въ гостину тутъ и въ гостину
тамъ, а крейцарь тутъ и крейцарь тамъ
іде ікъ вода и коніць тому не ма. Das
kostet Blut!“

„А въ тамъ вже кто?“

„Що то що в! Було въ не мало, а
ихъ не мало и буде ще, ікъ тон шаран-
чъ. Але чого ви такъ садите въ нашій
школѣ? Що ви хотете тутъ виїздити?
Я панъ раджу, берітесь за горяче. Й панъ
допоможу, и такъ зроблю, що самъ панъ
Бжушковський напишє за вѣсії письмо до
панъ Гулайпольского. А ви знаєте, що
то виачить, ікъ такій ясний панъ буде
за вами?“

„Панъ Бжушковський, — ба, ба, куди
то дорога!“

„Що то куди дорога? Здайтесь толькож
на мене. Мошко все зробить. Онь и до
іменного пана має вступити. Мошко на все
знає спосіб. Толькож послухайте мене,
и вамъ щось скажу. Вы знаєте, рука ру-
ку моя. Треба щоєсі такого найти, щоби
панови приподобатися. Вы знаєте, ікъ та-
кій гарнідеръ дѣяється межі дворомъ а
громадою. Громада процесує съ паномъ
за паномъко на болотахъ, громада не хо-
че направляти дороги до горальній, она
хоче мати за дармо и хворостъ и каміння
на дороги въ панській кишень. А знаєте
кто все тає робить? Кто тає бунтує гро-

Дѣло

Предплатна „Дѣло“ стоять:

на цѣлий рокъ . . . 8 зр.

на пів року . . . 4 зр.

на четверть року . . . 2 зр.

Предплату належить пересилати
франко (найлучше поштовымъ пере-
казомъ) до: Адміністрація чao. „Дѣло“.

Оголошення призначаються по цѣлі

6 кр. а. в. відь однією отрочкою печаткою.

Рекламація неопубліката вольній

більш порта.

Рукописи не звертаються толькож на

и въ каждой громадѣ изъ помежи громадскими старшинами иѣстсвеныхъ соконституто-роя, которыиѣ иѣдь контролю уряду стягали налажитості, а не потребовали подбирати высокихъ лѣтъ? Такъ и теперь иже юнты собираютъ податки, а если имъ подбираются выборные всѣхъ податкобѣзъ, то громадѣ, для чогоихъ не можнѣи поин-рати имъ меншои рѣчи, иконо есть сти-гнанье залегахъ податкобѣзъ? Но при всѣмъ, треба давти такожъ о томъ, чтобы администрація буда съѣмко можна про-стою. Шо до выслѣи подиссенныхъ изъ темныхъ сторонъ самаго вымѣру подат-кать и налажитості, то тутъ може по-могти изъ одной стороны просвѣта наро-да, а изъ другой стороны больша стро-гбетъ изъ точнѣй вымѣръ налажитості и податкобѣзъ.

ДОПІСЬ.

(Т. Г.) О нуждѣ народа сельского и якбы его въ неи добути. (Годы старого я мое Дѣлопро.) Какутъ люде изъ Под-ля: найперше ремесло — плаугъ и чере-сло. Тымъ найвершишъ изъ слѣтѣй и най-потребнѣйшъ а про то и найажицѣ-шъ ремесломъ занималася иль нашомъ, краю найблѣдѣше людій, коло 99 на 100.

Вѣвъ инишъ ремесла, штуки и фабри-ки, занятія и науки, хотіть иль породзаню-сть ремесломъ рѣмѣнично-господарскимъ ани такъ численніи ани такъ дуже по-требніи, мають и николы, где до свого заведу способность и приготовленіи, мають своихъ майстроў, бытъ которыхъ научи-тися, выражати и досконалити могутъ, лише сельне-рѣмѣнки не мають ни та-кои школы, гдѣбы свого ремесла выучи-тия ани майстроў, у которыхъ бы и вы-учатися и выражати изъ свѣтѣйшъ ремес-лъ могли. Наука рѣмѣнцтва цѣлкомъ занедбана и для того межи 99 занимно-чимися рѣмѣнцтвомъ лѣдни одного поды-бати жено, щобъ знать свое ремесло такъ добре, иль майстеръ якого будь иного ремесла свое ремесло зна. Але же бо каждыи ремеслинъ, иль вѣстане майстроў, мусить впередъ три роки у другого майстра учтити (терминувати), а бѣдѣ еще яко члѣнникъ по другихъ майстроахъ работи, щобъ набути правыи иль свѣтѣйшъ ремеслъ выдосконалити. А сакинъ, где учтити рѣмѣнцтва? Въ ского тата, або у другого иного госпо-дара, або въ дворѣ, або у синченника. Але же бо ико тата, и другій господарь не знаютъ добре свого ремесла, бо его нигде не училися. Дѣлъ же, синченникъ ѿбо въ господары-геланіи, если знаютъ и розумѣютъ добре господарство (що одино-дуже рѣдко случается) не принимаютъ изъ науки а лише до работы, и то до одной работы, хотя изъ рѣмѣнично-господарствъ не одна, але десети и бѣльше работъ, а каждыи инишій родъ. Одного беруть за

маду? Никто инишій, иль той далесѣ, що то и юмъ за инишорашеніемъ, тому пандѣтъ аробитъ."

И. Семенъ зробиць велич очи изъ слова арендари. Хотъ сильно испод-бивъ бытъ о. Даміна за его посольство ді-ка и радо дожидай пригоzon хвіль, щобъ паметити за свою обиду, а все иль-таки слова арендари о бунтахъ о. Даміна икою дивно заспівали изъ его ухахъ. О. Дамінъ бувъ тихій и николы не збігавъся до громадскихъ спрагъ, хіба, що самі громади прійшли до него по раду. Межи дверомъ а поспішевомъ панували деснъ позаключаній миръ. Тожъ не мало зди-нувшись и. Семенъ, почущи таїу иль-таки о новій, небувалій обійній жено дверомъ, а поспішевомъ. Бытъ бувъ дамінъ бытъ то-го, станути по второгу о. Даміна, але сама істеть про ю негоду буда для него такъ новою и несподіваною, що бытъ не мігъ заскрыти свого сумнію передъ жи-дескимъ окомъ.

(Даліше буде.)

настуха до безрости, другого до овецъ, тре-того до корогъ, іншихъ до волбогъ, до коній, до плауга, до сбона, въ т. д. Але, щобъ бути добрымъ рѣмѣнкомъ-господаремъ, майстроѣть ти свійсь ремеслъ, треба ти існъ роботы добре виіти, іхъ виучитиша и іхъ другому показати, иль майстер-ремеслинъ існо роботу свого ремесла. Ремеслинъ учтити свого ремесла у одного майстра черезъ 3 роки и то такъ, що мусить всю роботу робити, выражати еще потому у другихъ майстроў яко помочники, члѣнники, спѣльники, черезъ колька лѣтъ и то лиши одної роботы, а колькою потребуваними рѣмѣнкі, щобъ мігъ добре виучитиша и вираки набути изъ десяти роботахъ свого рѣмѣнично-господарскаго ремесла?

Може на той не одинъ скаже: Такы, кождый селянинъ зажимъ становиша гаудувати самъ, оженившись изъ 23 рокъ (бо впередъ женитиши не позволяє устана вій-скова) має частъ и способибеть виучитиша всѣхъ роботъ до господарства рѣмѣнкого потребнѣихъ и выражати изъ нихъ чрезъ тыхъ 12 роківъ по уздиченю науки школьной — чи то дома у батька, чи где у кого на службѣ — тамъ може и повиненъ всего научитиша. Я вже впередъ скажу, що добра и другій господарь не принимають селянъ па науку, лише па работу, и то виїчайно вилючило до одної роботы, такъ, що служба стає специальнюю. Пастухъ або помочникъ (Фірманъ) не має часу працювати, иль ороть, иль сѣ-юти, иль кождый іншій робота робити, а хотіть и гдеколи маєтъ частъ и хотіть до якої іншої роботи виїти, то ему не позволяєтъ, іакути: не берися до того, ти того не вмѣши. Пріїмѣть та-кои парубка, що бути ідьканаціть лѣтъ въ дворѣ, або у іншого урядника за Фірманъ, и скажуть ему орати, сїти, складати сноси, и т. п., бывъ того не потра-фитъ, бо николи иго до такихъ роботъ не заставили. Такъ само и дома звижайно дѣлєся. Батько самъ робити існо важнѣйшу роботу, іль орудии сть ремеслинами и купцями, самъ купує, продав, стараєтъ одежду и т. п. Сынъ по бѣльшій части и не динется, а если и динется, а самъ до того руки не приложить, то иже потра-фитъ що добре аробити? А іль напіомъ сельскому господарству до кождой рѣчи, до кождой роботы, хотіть иль легко, до кождой орудии и найменшои, треба не лише такои науки, щобъ диниться, або слухати, иль другій розказують, и по-казують, але треба такої самому аробити, не разъ або два, але такъ довго, азъ поки не ішрапити.

Темужъ то межи іншими такъ мало добрыхъ, заможнѣихъ гаудовъ, бо не умѣють гаудувати, бо ихъ инито не учить, никто не заставили до кождой роботы іль господарству, никто не показавъ якъ що до ладу робити, а хотіть показавъ и розказавъ, але самъ не постомъ надънимъ, щобъ добре аробилось то, що по-казавъ. И іль напіомъ сельскому господарству, то требабы хотіть такої науки, иль въ кождомъ іншомъ ремеслѣ. Щобъ бути добрымъ господаремъ-рѣмѣнкомъ — майстроемъ, треба бы щобъ кождый, що має бути рѣмѣнкомъ и ѿ того жити, та на тоймъ господарству добре виходити, учтити рѣмѣничого господарства таїу иль ремесла, треба до кождой роботи запра-вляти и майстрою-господареви вразъ сть ученикомъ робити, такъ иль майстер-ремеслинъ доти съ ученикомъ самъ робити, доки ѹго не виучати добре робити, таїу иль самъ умѣє, и але тогда ѹко познаваєтъ бѣльшою науку, а бере ико помочника свого, щобъ ѿще лѣтіи ішрапити. Но у насъ не має такихъ май-строївъ, що не виучати добре гаудувати. Отъ канарко, иль нашій таты, та дѣды, але и то, що мы по татахъ и дѣдахъ застали, ѿще па меншои господарства хѣдити мусимо. Тому то у насъ чимъ разъ бѣльша нуїда. Гдєже можна виучити рѣмѣничого господарства? Въ тепері-шнихъ школахъ много ішрапії учтити, але паменше того, що до рѣмѣничого господарства потребне. Для того и наші люде

Reformъ о становищи Русиновъ.

Въ минувшому числѣ вгадали мы, що часопись вѣденьска "Reformъ" по-мѣ-стила въ 43 т. въ с. р. іл. цѣлості статю "Дѣла": "Рускій народъ и автономистъ" и павизала до іншої уваги о тепері-шномъ становищи Русиновъ ізъ іхъ от-Полінгії ізъ особливості.

"Теперь не ма вже сомнініи, — пише "Reformъ" — що рускій послы вету-плють до клубу партії права. Але въ другої сторонѣ мусимъ мы бажати, щобъ такожъ и автономистъ ізъ интересомъ до Русії напередъ прилано виїслись прави Руїнії и улекшили русинамъ по-сламъ іхъ рѣшучій кроки. Поляки именно понина ісправедливѣше поступати "Gazeta Narodowa", органъ автономистобѣгъ польськихъ, перепечатана ішрапії агадану статю "Дѣла", але безъ виїстокъ бѣть себе. Польши виїстокъ, consentire videtur, вгадало-бѣ, що Поляки по подорожніи цвєареній наду-малися ісправедливѣше обходитьсь съ Русинами. Тымъ часомъ факта доказують, що Поляки не тольку не занехають, дотеперішніи ворохомъ Русинамъ поли-тическихъ, але формально іквачати, щобъ якъ наїскоріше съ поверженіемъ соперникомъ упорати, чи проби втілати за то, що Русини витали цвісари хотіть съ так-тому и пошагою, але всѣжъ яко самопо-стѣйній народъ. И такъ безпосередно по бѣльшій цвісари галиція ради школи ухвалила замкнуту паралельну класъ въ рускій школѣ вправи во Львовѣ, хотій до той класъ принято 50 хлопцівъ и 43 дѣвичокъ виїстокъ племінъ и шанувати? А предсѣ, безъ здоровя доброго, такъ іхъ іхъ своїхъ помочниківъ не годенъ добре господарку працюати. Вош-мѣмъ на примѣръ то, що найчастѣйше дѣлоси и теперъ дѣлєся. Має парубокъ 23 роки, женитиши, бере колька моргівъ поля, чи бѣть рѣдного чи бѣть жінчичного, бере и худобу и статокъ господарскій, але що не знає, бо нигде сего не учився, іль коло худобы ходити, іль ви плекати, годовати, іль съ нею обходитьсь, худоба у него марії, пидѣ, або совсѣмъ гине, и вже не має бѣль чимъ тыхъ колька моргівъ обробити, не має чимъ знести въ поля, розпасають ему, розкрадають, пропадає, гинє — и вже очевидна страта. Онь захичити и купує другу худобу, але не знає добре изъ худобѣ, купити калѣчки, або хотіть добру купити, але не научивши съ нею обходитьсь, заба-вить ви такъ, іль таму, тай вже іль-нужѣ, бо въ довгахъ, іль которыхъ безъ худобы дуже съ тижкою бѣдою може ви-добути. А даймо на то, що до того єще самъ захорує, (о що дуже легко, бу-неучивши, не знає, іль свою здоровье шанувати), такъ вже мусить совсѣмъ єго господарство працюати. Пожичка єму не помогла виїдигнутиса, але єще въ бѣльшу нужду загназа. Живий примѣръ та-кои поведенія майже ізъ кождомъ селѣ можна подыбати.

Черезъ то, що селяне не учтити господарства порядно и бѣль перерви, такъ іхъ ремесличи хлопці и члѣнники, привыкають они до дармованія. Ни-чого не научивши, не знають они, до чого въ виїчайшому часу іль працюати, таїу иль радо и съ охотою идуть на "окази" до корішмы, по торгахъ, и ярмаркахъ и такъ привыкають до піти-ти, а тымъ способомъ браїть шкіль, и наука господарства сельского стає та-кою и причиню піннѣства. Такъ можна замѣтити, що научивши розумного господарства, чи то дома бѣль порядного ро-дича, чи ізъ іншого іншого господари, и привычайшися при тоймъ до неустан-ного труду и занятии іль господарству, не любити ходити по оказиахъ, по шанкахъ, корішмахъ, бо они не мають на томъ часу. Такъ знаходити іхъ своїхъ господарствъ все що потребніо до роботы, а ішрапити и не стає имъ виїчайного часу, и часто можна бѣль такихъ учти tota едно, що они не мають часу ішрапити іхъ голову по-шкіль. Они бо розумѣютъ господарство, видить, що имъ таїу дуже добре виїлачуси, тощо для того і съ заміло-ваньмъ отдаються господарству.

"Справедливо мігбы кто въ інве-дійшому фахтівъ заключати, що мы жівимъ ізъ держави, где все розпоряджується въ дорожній адміністративній. Такій то-гже стає Русинії въ Галичинѣ; бѣль дозвіле вже не дастися державати. Крайна вже пора, щобъ австрійське правительство поручило нашимъ адміністративнимъ властямъ строго держатися существую-тихъ законівъ. Поляки жъ знають не по-винні свого рицарства ізъ тоймъ глядати, угнетати братній народъ на влюблі-радості германістія. Они починили памя-тати на то, що семитскій племінний за-водокъ безустанно працює надъ руїною краю, що селянський и маломіцький поєднаніи неамбрію задовіжено, що дѣ-машинъ ремесництво винищено жідівскими ішкокулантами и що велич поєднаніи польський быстро и підїночно передугу-ть жідівські руки. Такій стає краю по-винній основно розвалити всї добромы-

благъ жителѣ Галичина, бѣзъ рѣжнѣи народности. Полки пониний вже разъ времѧ сѧ майіи вынародовали Русинойъ и тымъ чиномъ противати руку до ворога попадъ обезоруженныи народомъ русинамъ, они пониний збрать всѣ силы, щобъ усунтии нрационали для материального поднесенія краю. Въ области народного гоендарства мають Русины и Поляки широке, облагомъ ложаче поле єблалного дѣланія для добра краю и державы. Полки не пониний сего случаю пропустити и противно почети свою дотегерьшну политику наглядомъ Русиной, на иныхъ дорогахъ. А прочѣ групѣ автономиствъ не мало приислужати державѣ, коли постараються постановити якій modus vivendi меѓи Русинами а Поляками.² — Только "Reform" о становищи Русиной. Мы же высказали свой поглавъ изъ той спрѣвѣ и съ задоволенiemъ можемо поднести, що такожъ и "Reform" изъ сущности рѣчи годится съ нашими выводами.

ПЕРЕГЛЯДЬ ПОЛИТИЧНЫЙ

Австрійско-Угорська Монархія

(Червона книга.) Министерство заграницы спорный томъ своихъ дипломатическихъ актовъ — такъ назыу „чертону книгу.“ Обнимас она шестьсотъ актовъ дипломатическихъ, который однажды даже мало кидаются новаго светла на нашу заграницу политику, такъ какъ эти зрозумѣлыхъ причинъ наиболѣйши, а доска незвестий акта не забыты изъ тѣхъ книгъ оголошений. Переглянувшись всѣ тѣ акты, не можна доглянуть ясныхъ цѣлій ориентальной политики австрійской. Если прѣзъ тѣхъ дипломатическихъ актовъ окажется, что Австрія радо попирала жаданія Греціи супротивъ Туреччини, то зъ того еще тажко вносити на згодливость грекихъ и австрійскихъ интересовъ на балканскомъ юго-востровѣ, божъ звѣтно генеръ, что Австрія отремѣтъ при евентуальномъ подѣлѣ Туреччини посунуты свое панование ажъ по Сальонику иключено, що зновъ не такъ дуже годится сть интересами Греціи. Що до демонстраціи фльотъ, то на подставѣ оголошеньихъ документовъ оказывается, что Австрія со всѣмъ не буда такъ дуже сбѣдомою значеніемъ и досагlostи сего примусового дѣлания полученныхъ державъ европейскихъ, бо она спершу годилась на далеко болѣйши розмѣры сїи демонстраціи, якъ сего наявѣтъ жадала Англія пр. на высадженіе войска на сухо-дѣль, на демонстрацію фльотъ не только за-ди выдачѣ Дульцини, але й задля грекої спраны.

(Загально-ін'ємецькій з'їздъ централістичний въ Відні) втбудеся 2 (14) листопада. Віденське мужеске товариство музичне замѣряло взяти участіе въ тоймъ политичнѣмъ з'їздѣ ін'ємецкому — очевидно спіїнами. Віденська дирекція поліції завѣдомила виліть музичного товариства, що розлаже товариство, ясли на загальному зборѣ буде обговорюватися спібність музичного товариства въ партійному з'їздѣ ін'ємецкому. Очевидно правительство стараєся ослабити силуность цего з'їзду.

(Спільний делегацій.) Бюджетова комісія австрійської делегації обрахувала въ суботу і въ понедѣлокъ надъ бюджетомъ. Судачи після бтзыбогъ п'їмсціхъ днєвницікъ не будуть сего року Нѣмцѣ противи-
ти подвиженню бюджету войскового, якъ
се робили за часомъ гр. Андрашого. Тымъ
поступаньемъ хотятъ они доказати передъ
влаштими сферами свою умбркованностъ и
заслуженіе обчати землю.

(*Новый закон промысловый.*) После извещения ведомством приготовление правительство для рады державной именем предложение подать в Государеву канцелярию промысловый

жные реформы цѣлого закона промышловаго.
(Царскій дворъ въ Пештѣ.) Вчера
вернувшись Цѣсарь въ Шлезвиг подорожни до
Пешты. Тамъже прибуда и Цѣсаревъ въ Ге-
нзенъ, а также архинкъ Рудольфъ мак при-
ѣхъ до Пешты. Цѣлый царскій дворъ
628 гостили члены изъ 14 земель въ Пештѣ.

ЗАГРАНИЦЯ

Россия. Въ Россіи починаютъ що разъ большие появляются сношѣстки новыхъ газетъ. Можна бы се уважати яко новый начинаній зворотъ въ облегченю цenzур-
ного гаству. Але, якъ вже знѣщалисѧ, по-
следнимъ часамъ объявила цензура свою
звѣру силу противъ бѣлькоѣ газетъ.
("Новое Время", "Россія"), а остаточнѹ са-
мѹ пересгорогѹ удѣлена гр. Лористъ-Мелл-
ианъ редакторамъ столичныхъ газетъ
извѣту, шо еще далеко до якои-такои сно-
шѣстъ печати. Позовлены изъ выдаванищю
всюхъ часописной лади чи въ где-тѣмъ
зѣмъ дотонерѣшныи статьи. Бели не будуть
облегченій цenzурой приплю, то тѣ
уваженія часописной выйде лиши тое, шо

буде більше часописів переливати їх пустого въ порожнє. Се именно треба скавати про столітнину петербурзьку и московську прасу, котра справдѣ не есть малочисленна, але мимо многотисячності не може опонити своїм задачамъ: представліти и образувати публичну опінію. Редакція журнала „Вѣстникъ Европы“ буде видавати їхъ нового року нову щоденну часопись: „Порядокъ.“ Можна надѣлтися, що редакція „Порядку“ буде на столько старанною и об’єктивною, якъ дотеперѣшня редакція журнала „Вѣстникъ Европы“, чи однакоже буде она могла говорити въ щоденний часописій бодай на столько свободно, якъ говорила доси въ „Вѣстнику Европы“, о тѣмъ можна дуже сомнѣватися, бо журналы выходить безъ „предварительной цензуры“, а щоденний часописи не мають и сего облегчення. Въ Москвѣ замовінь Ив. Аксаковъ съ днемъ 15 (27) листопада нову тижневу часопись подъ шумнимъ титуломъ „Русь“. Але прочитавши опонѣтку сені часописи поневолѣ

приходитъ здѣшніи гнити раменами. „Либералы, консерватисты“... — пише Аксаковъ, „чи довго намъ тѣшились тымы пустяками, пустодавовными у насъ покликами. Справдѣ либеральна и консервативна (*sic!* либеральна и консервативна разомъ! *Н. Р. Д.*) у насъ только народна жизненна правда (а гдѣже она и чи мае она волю пролитись?) Нец утворилась, ибо только жѣ, движася и сильна Россія. Въ нѣй кроются скарбы нашего народного разуму и духа, въ нѣй порука нашей будущности — силы, мира, ладу и „своеобразной“ свободы.“ Искай жесть твой разумъ и та „своеобразна“ правда и свобода? „Еманіципація россійскаго сосѣльного почути отъ неволѣ чужосторонихъ (европейскаго) свѣтоглядъ, науку и мѣрить, отъ доктринерства“ и отъ „западничества“ хотѣть сказать Ив. Аксаковъ. „Менище дерзкою надменности теоретичнымъ знаньемъ, больше смириности передъ объявлениями московского житїя!“ Значить, Ив. Аксаковъ хочетъ служити запшкарунѣости и дошками забитись бѣ Европы, бѣ европейской науки и цивилизаціи, бѣ европейскихъ поддѣбѣ! Можна жъ для такой запшкарунѣости надуживати имени Руси?! Можна жъ адѣйтися зъ таки газеты якои користи для сосѣльности, котрой всего больше потреба науки, просвѣты и европейскаго ладу? Се мимоволѣ повертае насъ до внутрѣшніхъ правъ Россіи и мы хотимо на подставахъ россійскыхъ газетъ приобрѣти, о сколько дѣйстно спасительна для сосѣльности Россіи той „своеобразный“ разумъ и ос смирире поклонство передъ дотенервіицкими порядками „московской жизни“. Мы же будемо говорити о нигилизѣ, котрый въ Россіи выродился именно по той голонной причинѣ, что правдина европейска наука и просвѣта не могли дѣбратись до народныхъ

асть России и що народамъ России всего
еише можна поступати дорогою постепен-
ного, свободного розвою. Послухаймо, що
еише „Церковно-Общественный Вѣстник“
сумніемъ положено духовенства и наро-
ду пойти взглядомъ просвѣты въ глубину
зоссии, отже тамъ, где вже правительство
и потребує поборювати „сепаратистич-
ныхъ“ стремленія Русинопъз, а може и по-
шило вести просвѣту народа на великорус-
ькихъ языцѣ зрозумѣлому для Великороссій.
Ц. О. Вѣстникъ“ паводить письмо одного
шкішого духовного достойника зъ глубини
зоссии, который въ сумніяхъ барахъ малое
божество и темноту россійского духовен-
ства. Церкви деревяній, убогї и занедбай.

украшенияхъ и иконы небудь архитектуръ
и беѣды, а наѣты образы по болѣ-
вой части панерий, закуплены по ярмар-
ахъ, або отъ проѣзжихъ образкареъ. „При-
адково — пише священикъ — лучилось
занѣ залти до одной церкви. Менѣ заразъ
попасть въ око одинъ дивовижный образъ

иконостасъ размѣщенный на паперѣ, о
ытаяю мѣстечевого священника и старшинъ, о
о се за образъ? Они пояснили менѣ, что
ъображеніе ангеловъ. Були се якіе-
ніи постагъ въ чудныхъ одежахъ и хо-
ли по дончихъ линіахъ. И близше при-
кинулся образовъ и побачилъ слѣдуючу
одинъ напечатану на тѣмъ образѣ: „Съ
разволенія начальства извѣстная група акро-
ватовъ будетъ имѣть честь дать сего мѣся-
ца 28 числа 1846 р. представление, на ко-
ромъ покажетъ разные новые и трудны

и старшина церквина не понимали, что значитъ „труца акробатовъ“ и въ найдущей брѣ и съ богоизбраниемъ поклонилъ доси молились передъ — скочками якъ передъ глазами. Така темнота не только въ даленой глубинѣ европейской Россіи, она еще дальше за Кавказомъ въ Грузіи, где тоже ведено православіе, хотя на дѣлѣ перешлася въ идолопоклонство.“ Дадайожь о сего, что въ самыхъ великорусскихъ гуарніяхъ есть около 10 миллионовъ старообрядцѣвъ, що живутся на православныхъ, а не на нечистыхъ, не курятъ тютюну, не пьютъ бараболь, голубой, не едугу ѿти въ одномъ миски съ православнымъ, — що въ полукультурной Россіи избѣгъ не чуши на

уки слова Божего въ зрозумѣлой родинѣ мої почать повертатися въ секту штуки діогонї, що наука изъ людовыхъ школахъ або піакона, або дуже ізнька, — а будемати той сумній стаїть, котрый не толькъ не представляє піакона „народної жизненної правди“, але й справдї повиненъ уступити мѣстце „новымъ“ европейскимъ оптиглайдамъ учешіямъ и мѣризмамъ“, если Россія и съ народы мають дальше успішно розвиватися.

быть в интересахъ внешней и внутренней политики, а други стороны будутъ иными образомъ жить и потребъ полу-днѣво-захѣднаго и полу-днѣваго краю (російской Руси). Редакція отыскала подкѣ такъ национальную языка и племѣнную и религию выключительность и хочетъ служити дальнѣшему развию реформъ объявленныхъ за теперешнаго царствованія. Редакція пересѣдчена, что недавне (мае бутя: дотеперѣшнє *Пр. Р. А.*) вынятковое положеніе полу-днѣво-захѣднаго и полу-днѣваго краю (Руси) яко аморальне втратило (попинно втратити) свой разаон d' être и что Кіевъ яко пайстаршій городъ рускій въ недалекой будучности буде мѣсть користатися всею поплотою розною свого чиномого житя. Редакція буде поддержувати принципы легальности и рѣвновѣрности и не допустить въ свои листы ничего, щобы не годилося съ идеюю свободного и розумного поступу. У Пасля тоги програмы можна надѣятьсь, что "Заря" исповинить дотеперѣшнью недостачу головною органу старинной столицѣ Русиніїъ проклинающихъ подъ російскими правлѣніемъ буде сопѣтно заступати интереса рускимъ народности. Однакожъ треба дуже жалувати, что тая газета не буде выходити изъ рускому, а толькъ изъ російскомъ языцѣ. Но одно вже утрудилъ еи задачу и доказалъ, что Русины изъ Россіи не будуть мали сего сѣмь народамъ прислугующаго кардинального права, говорити и писати своимъ роднымъ языкомъ, доти немъ що и думати о спішнѣмъ развою закордонской Руси. Россійское правительство не бачить томъ превозможныхъ школъ, яку заключомъ руского языка

акой школы, аку заказомъ русскаго языка
аносить не только рускому народони, але
цѣлой Россіи. Толькъ задля такого блуд-
ного а при томъ крайно нелюдскаго посту-
пованія противъ народа, который добровольно
прилучился до Россіи и має свои царски
приисаждей а теперь здонтай права нов-
ой автономіи, выходить такъ, що на из-
ѣї Руси лакордонской можна говорити,
писати и образувати въ польскомъ языѣ,
можна читати піемецкій, польскій, россійскій,
французскій книжки, только рускій языкъ и
руска литература не мають тамъ никакихъ
правъ. Се веде конечно до упадку народа
краю и поддержус чужій элементъ на Ру-
сии коштомъ туземнаго элементу народнаго.

Туреччина Справа Дульчинська не
вістутила ні крокъ изъ передъ, за для того
о Туреччинѣ вышунуе все якъсъ новой вы-
рутъ, щобъ только проволочи отданье Дуль-
чинъ а державы европейской не стараютъ
жити вже разъ енергичныхъ средствъ для
опислованія Турціи перевести въ дѣло дану
Сталину.

Греція. Король Георгій повернувшись
подорожи по Європѣ открылъ греческій
парламентъ троновою промовою, ко-
тора заопытдѣлъ актнину политику Греції.
Тронова промова звучить: „Витаю васъ и
просу о помочь до переведенія предстоящихъ
зародныхъ обовязковъ. Тіи обовязки неизмѣ-
нно важны але и пардѣ заробно поднес-
ть важность. Огношена Греції до чужихъ
державъ суть призны и я уважаю своимъ
обовязкомъ заявить подяку державамъ, ко-
той я посѣтилъ, а котрѣ Греції присудили
на конгресѣ берлинскому) новій границѣ,
расширяющей и скрѣпляющей ея могущество. Пе-
реведеніе рѣшенія державъ накладає на насть о-
бязанокъ дѣлти а головною вашою зада-
чи буде нараджуватись владне надъ пере-
веденіемъ того обовязку. Правительство
зачинило вже обширній приготованіи воинній
и суши и морю, на котрѣ затягнуло по-
ничку; ту поничку парламентъ зволить
добрити. Правительство приняло на себе
велику отвѣтственность, бо армія не буде
корше розпущенна, доки наша царь
в осагнесь, а именно доки нова
адль не буде переведеній въ всѣхъ
бластяхъ признаныхъ Греції. Я
верю, що вишина при цепчомъ душевомъ слу-

чую осязнути цѣль, задахи котрои я починилъ приготовила и при томъ чинду на нашу помочь, вы бо вѣрнй сповѣнителѣ народной волѣ".

Зъ сен промоны видко, що Грекія не думають пристати на послѣднє предложеніе Порты, котра зъбовазалась за 100 дній втісти Гречії толькъ чистъ зъ признаныхъ берлінськимъ трактатомъ областей, лишаючи Ларису и Яніну при собѣ. Державы препоручають Гречії вирѣ; клаужуть єн виждати лучшихъ часобъ, а поки що бути доволиною въ тымъ, що ѹПорта обв'язе отступити. Тенерішній стаискъ политичній въ Европѣ есть того рода, що Гречія не знайде ни одного союзника и мусіблай на свою власну руку вести воину съ Турцією, а то на вонїй случай для Гречії крокъ издає ризикований.

НОВИНКИ.

— Повный комитетъ для обходу памяти цѣсаря Іосифа II, зложенный гдѣ отпружниковъ всѣхъ русскихъ товарищтвъ, отбувъ гдѣ недѣлю (24 и. с. жвнтия) подъ проводомъ крылъ, Павликова первое свое засѣданье въ Ставронигійскому Институту. На тѣмъ засѣданію обговоровано способъ и программу торжества. Комитетъ згодився въ основѣ на тое, чтобы во Львовѣ скликати русскій митингъ, котрый бы явилъ характеръ народной манифестаціи, устроити при тѣмъ слушанія народныи пиръ и вечеръ политико-декламаторскій полученный гдѣ отъѣзжимъ торжеству отчитомъ. Для укладу специальнѣйшой программы выбранъ комитетъ два подкомитеты, одинъ для политическихъ сторонъ обходу (митинга), другій для литературной стороны. До обоихъ подкомитетовъ входитъ по 6 членовъ, а именно до политического: крылъ, Павликъ (предсѣд.) и ил. Барбійскій (секретарь), дръ Добраньскій, дръ Кори, Сушкинъ и Геронскій, — до литературного: крылош, дръ Костекъ (предсѣд.) и ил. Олеоницкій (секр.), Плещевичъ, Матеевъ и Яндикъ. Подкомитетъ политическій отбувъ гдѣ засѣданье и усвѣдливъ межи инишъ: отнести до ординаріята, чтобы днія 29 надолиста отпранилось понтификальне богослуженіе въ Спенськѣй церкви, запросити на тое богослуженіе всѣ власти, а самъ митингъ назначити на дніи 30 надолиста. Розумѣется, до тихъ ухахъ подкомитету прійдуть «ще бѣль образу комитету новаго и можуть кѣтъ змѣненій».

— Впреосв. Митрополит Іосифъ взы-
джає въ першихъ дніахъ падолиста до Ри-
гу. Въ подорожі сопроводити буде Впре-
диповщенного края. Юл. Сембатовичъ.

— **Митроп. Консисторія** раша не взы-
ти ученыхъ богословій до рукопола-
женія такъ довго, доки бѣзовѣ число
кипастырскхъ постѣ не опорожнится.

— Галицкое намѣстниество завѣдало гро-
ады, котрѣ одержали на засѣвы пожички,
тобы тіже до сїчня слѣдующаго року спла-
ченіе.

— Зъ пôдъ Калуша доносятъ намъ, что
калускій инспекторъ окружный п. Мокна-
цкій запрещавъ въ селѣ чисторускомуъ За-
падуъ польскій языкъ выкладочный заразъ по-
мерти тамошнаго священника, известного ка-

бюта руского бл. п. Михаила Ничая.
— Довѣдусьъ зъ достовѣрныхъ жерель,
о львовскя рада шк. окружна усунула зъ
осады учительни выдѣловони жиньской
школы во Львовѣ панину Солецку, котра,
гть мы то своего часу въ „Дѣлѣ“ знѣщали,
зкорблала въ школѣ руску народнѣсть. „Nie
podziwialem siê po was tego!“ — сказала
эту панину С. своимъ ученицамъ, котрѣ па
наканючю учительни призналися, что говор-

— Выдѣлъ товариства им. Качковскаго
шьши устроитъ въ день св. Михаила с. р.
музыкально-декламаторскій вечеръ изъ
бл. п. Михаила Качковскаго, патрот-

— Самборский Русины намеряютъ въ день
в. Михаила с. р. устроити музикально-де-

— (Е.) Загальний збори рускихъ академій въ львівскому університету. Дні 24. с. скликало тов. „Дружній Лихварь” загальний збори всѣхъ рускихъ академикій, отрѣ мали цѣль перевести въ дѣло ухиали Коломийського зѣду. На збори збралось бѣль 60 академикій обохъ рускихъ товариствъ. Предсѣдателемъ ad hoc вибрали збору Бѣлинського, секретарями пп. Вачинського і Матвієна. Яко предметъ обрадъ посталено передовись злку обохъ рускихъ товариствъ академичныхъ въ той способѣ, щобы „Акад. Кружокъ” бувъ виключно товариствомъ літературно-науковимъ, а „Др. Лихварь” виключно заномоговимъ. Надъ тою точкою виявилася горяча дискусія, въ котрой виступили яко головній бесѣдника въ имени „Ак. Кружка” п. Король, а „Др. Лихварь” п. Олешицкій. Сей остатній поставивъ два уловія, підъ котрими вище означена злку товариствъ наступити мо-

